

Ginebre, càdec i ginebró

B. Barberà

Quan era xiquet i encara no anava a l'escola –sortosament no vaig anar fins als 9 anys– de vegades, acompanyava mon avi Cento que era pastor. De matí anava amb el ramat, compost de cabres i ovelles, a la muntanya; per la vesprada aprofitava l'herba de les terres baixes, és a dir, els bancals conradissos. Bé, quan anàvem a muntanya gaudia de mostrar-me els arbres i arbusts típics de la serralada del mas d'Abat: xipells, savines, coscolls, carrasques, espinals, aritjols, ginebres, etc. A més a més, em parlava de les característiques de cadascun i de l'aprofitament que se'n feia a pagés.

Em deia que la fusta del ginebre s'aprofitava per a fer clevilles i botons per subjectar els collars del ramat, batalls per les esquelles i picarols, culleres llargues per remenar les botifarres quan es bullen dins la caldera de coure, cornaleres per banastos i portadores i un llarg rosari d'eines que ara mateix ben bé no recordo; fins i tot va arribar a plegar gaiatos amb aquesta fusta.

Us preguntareu el perquè d'aquesta introducció, és ben senzill, mon avi estava equivocant, l'arbre o arbust –segons els casos– que ell anomenava ginebre no és ginebre sinó càdec. Com aquesta equivocació crec que és compartida per algunes persones de la nostra terra, assajaré d'explicar de manera breu les característiques i deferències d'ambdues espècies de la família de les cupressàcies per evitar confusions i aprendre a distingir-les.

El Ginebre i, sobretot, el càdec poden arribar a ésser arbres, encara que prou sovint creixen poc i el seu aspecte és arbustiu. En qualsevol cas depèn del sòl, de la humitat i de la climatologia de la zona on viuen. La fusta d'ambdues espècies és diferent, però la cultura popular sol fer-ne aprofitaments similars.

En l'edat mitjana hom cremava ramells d'aquestes coníferes perquè hom creia que el fum produït eliminava la pesta.

EL GINEBRE (*Juniperus communis*)

Prefereix els indrets més frescs i humits de la muntanya, el podem trobar a Catalunya i al País Valencià però manca a les Balears. Té les fulles linears, punxants i surten de tres en tres; en l'anvers de cada fulla apareix una ratlla blanca central.

És una planta dioica, és a dir, les inflorescències masculines i femenines són en plantes diferents. Floreix de març a maig. El fruit, els gàlbuls, anomenats ginebrons, maduren a la tardor de l'any següent; són arrodonits, de color blau, gairebé negre quan són

madurs. Serveixen, entre altres coses, per aromatitzar licors com ara la ginebra.

EL CÀDEC (*Juniperus oxycedrus*)

Les seues característiques són molt similars a les del ginebre. Per diferenciar-lo hem de fixar-nos, sobretot, en dues coses: les fulles i el fruit:

L'anvers de les fulles està recorregut per dues ratlles blanques paral·leles, el ginebre només en té una.

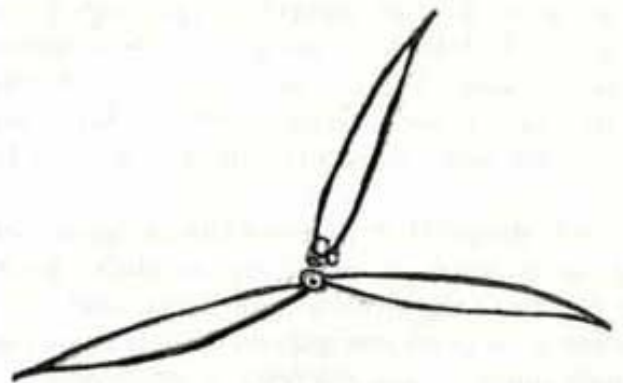
El fruit, els gàlbuls, atesa la maduració, són lluents, de color rogenc o marró i lleugerament més grossos que els ginebrons.

Creix en indrets més càlids i eixuts que no pas el ginebre i podem trobar-lo també a les illes Balears.

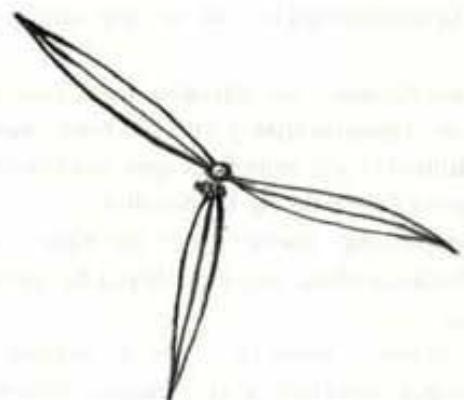
És, doncs, el càdec el que podem observar en molts indrets del terme covarxi.

EL GINEBRÓ (*Juniperus communis*, subespècie *nana*)

Viu a l'alta muntanya. És un arbust ajagut de fulles similars a les del ginebre però més curtes més amples i corbades. No arriba a tenir ni 60 cm d'alçària. És una planta dioica. El gàlbuls són de color blau fosc.

Fulles de ginebre.

Fulles del càdec.